

BLUFF ELLER GENI?

En artikel om Frank Teschemacher

av Percy Kull

ESTRAD
JUNI 1947

TESCH — Frank M. Teschemacher — omstridd, förkastad, höjd till skyarna, ja, att säga sanningen om en sådan mans musik tillhör inte de lättaste uppgifterna. För en sanning måste ju finnas vare sig det nu är föredömet Tesch eller Tesch det varnande exemplet, som är den definitiva lösningen av gåtan. Betecknande är Panassies helomvändning. Från att ursprungligen i Teschemacher ha hyllat den kanske främste av klarinettister, vita eller svarta, har han övergått helt till de färgade artisterna som Noone och Dodds, i jämförelse med vilka den Teschka glorian betydligt förblekat.

Legend- och mytbildning uppstår gärna kring personligheter som spelat pionjärroller och som gått bort mitt under sin verksamhet. Det är nu femton år sedan han vid en bilkollision i Chicago kastades ur den bil han åkte i, ådragande sig skador som blev ödesdigra.

Faran för både över- och underskattning är stor. Överskattning av ett slag som är så vanlig inom idrottsvärlden, där ålderns skimmer förvanskar allt sinne för proportioner. Underskattning, ja, det är ju så många som anser, att år som gå nödvändigtvis måste betydligt framsteg och utveckling, vad det än gäller.

Nå, idéer och spontanitet är inget som med naturnödvändighet måste utvecklas till det bättre, det har ofta hävdats, däremot har ju tekniken en viss vana att göra så, och rent tekniskt skulle väl Teschemacher inte ha mycket att hämta i ett sällskap av up-to-date, polerade musiker. Och man kan förstå att instrumentalister i allmänhet ser ned på sådana som Tesch, han har inte en stil, det är rådligt att ta efter. Men ser man bara till de toner han frambringar och den påverkan de ha på en kan man inte utan vidare fördöma på samma sätt.

De skivor Teschemacher medverkar i måste anses som de mest typiska för den s. k. Chicagostilen, som många anser som en av jazzens verkliga höjdpunkter. Ja, när det gäller att skapa personligheter har Chicagoskolan varit ovanligt produktiv, det är en färgstark samling musiker, som bildar kärnan, musiker som jag själv alltid tycker det är roligt att höra, men hur stora sympatier man än har åt det hållet, kan man inte blunda för det faktum, att stilen som sådan lämnar alltför litet rum för värme och innerlighet. Det får nog anses som Chicagoskolans kardinalfel och är ett avsevärt minus vid en jämförelse med den svarta New Orleansmusiken. Naturligtvis kan man dra fram exempel på motsatsen, men hur gärna jag än vill, kan jag inte finna annat än att kallhamrad och hårdkokt är två adjektiv som alltför ofta kan användas om Chicagoskolans musik.

Den har som sagt skapat personligheter men knappast något ideal.

Låt oss inte hausa upp dessa musiker mer än de förtjäna men låt oss samtidigt inte blunda för deras positiva sidor allra minst för

I denna skolorkester, som grundades 1925 i Chicago, var Frank Teschemacher medlem. Fr. v. Tesch, Jim Lannigan, Bud Freeman, Jimmy McPartland, Dame Tough, Floyd O'Brien, Dave North och Dick McPartland.

Teschemachers, om vilken jag är mycket frestad att använda ordet genial. Det är mycket sagt men frågan är om det är för mycket.

Tesch föddes inte i Chicago utan i en stad med lika fin klang inom jazzretsar nämligen Kansas City, och för den som är intresserad av data var det den 13 mars 1906. Sex år senare blev det emellertid Chicago där han, om ryktet talar sant, snart började ta pianolektioner tills banjon efter någon tid fängade allt hans intresse. Hans första mer offentliga musikaliska insats var när han vid föräldrarnas tjugofemåriga bröllopsdag till deras stora förundran franträdde som solist på banjo, men det var mer bröllopsmarscher än jazz-historia.

Violinen blev hans nästa instrument — inom parentes var musiken åtminstone på den tiden så gott som hela hans liv — men så träffade han klarinettisten Bud Jacobson en sommar och sedan var det bara sax och klarinet, som intresserade honom. 1921 blev ett avgörande år för honom, det var då han började vid Austin High School och det var som bekant där som Chicagomusikens kärntrupp bildades. Bland dessa ur-chicagoiter befann sig bl. a. bröderna Jimmy och Richard McPartland, Bud Freeman och basisten Jim Lannigan som senare förresten blev symfonimusiker.

Tesch stannade vid Austin i fyra år men sedan gav han sig ut i jazzvirket på allvar och en av de första orkestrarna han spelade med var Husk O'Hares Wolverines, som utom de ovan nämnda musikerna också innehöll de inte okända namnen Dave Tough och Floyd O'Brien, den sistnämnda otvivelaktigt en av jazzens mest underskattade och minst omreklamerade trombonister.

Han fick också impulser utifrån. På Kellys Stables i Chicago spelade bröderna Dodds och Johnny var ingen dålig inspirationskälla, liksom inte heller inte Noone på Apex. Andra musiker började nu ansluta sig till Austin-gänget, hela raden av blivande storheter som Mezzrow, Condon, Joe Sullivan, Mc Kenzie, Wettling, Muggsy, Krupa, Stacy och PeeWee Russell.

Och tiden var mogen för ett föregivande av gruppens musik på platta. Den som har stör-

sta förtjänsten av det är Charles Pierce, en handlande med jazz som hobby som också i femton års tid lyckades lura en hel jazzvärld att tro att Muggsy och Tesch spelade i två av hans skivor *Jazz me Blues* och *Sister Kate* medan det i stället lär vara Charlie Altieri och Morry Bercov. I *Bull frog Blues* och *China boy* är det emellertid Teschemacher som sköter klarinetten, hans första framträdande på platta.

Jag sitter här och låter den ena Tesch-plattan efter den andra falla ned på skivtallriken och förbluffas som alltid över den hetta, den intensitet, den drive som kännetecknar Teschemacher. Vist är det ofta orent men inte kan man väl förneka den fantasi, den force och den oerhörda swing som finns i hans spel. Tag en sådan sak som *Indiana* och *Ob baby* inspelade av en kvartett bestående av Tesch, Condon, Joe Sullivan och en vilt slående Krupa. Det är kvartettmusik som inte precis kan betecknas som kammarjazz, ett uttryck man så gärna använder om Goodmans små sättningar. Här råder ingen brist på ruffighet, Krupa gör sitt bästa att slå sig rätt igenom trumskinnen, *Indiana* har sång som knappast kan få något annat betyg än förskräcklig, men Teschemacher är formidabel i sin swing. Han spelar här både altsax och klarinet, är solist nästan från början till slut och jag ber er särskilt lyssna till ett ställe i mitten av klarinettsolot i *Indiana*, där han driver på, så man nästan tappar andan. Den plattan är Tesch i ett nötskal.

Jag roade mig med att lägga på Goodmans och Cole Porters kulturet behagliga *Just one of those things* omedelbart efter den här Teschplattan och kunde inte undgå reflexionen att det ju här gäller två helt olika slags musik, men ändå kallas båda jazz. Jag har inget emot någondera genren som väl är, men skillnaden är ofantlig.

De fyra McKenzie—Condonsidorna är så kända så dem skall jag inte gå närmare in på. I varje fall innehåller de mycket av Teschemachers bästa klarinettspel på skiva. Tittarna är som vi vet *Liza*, *Sugar*, *Nobody's sweetheart* och *China boy* och särskilt vill jag framhålla *China boy*, inte minst för Teschs stac-

catoarbete i slutenseblerna. Där finns det glöd. Mindre berömda är knappast de två sidor han gjorde med s. k. Chicago Rhythm Kings med Muggsy Spanier som ytterligare drivande kraft, *I found a new baby* och *There'll be some changes made*. Den som vill läsa en fullständig analys av dessa båda sidor av en som var med själv bör försöka få tag i Mezzrows "Really the Blues", boken alltså.

Andra Teschplattor äro *Wailing Blues* och *Barrelhouse Stomp* under orkesterpseudonymen The Cellar Boys, en kombination som ledades av Wingy Mannone, *Copenhagen* och *Prince of wails* med Elmer Schoebels orkester, där han i den förstnämnda skivan har ett mer melankoliskt klingande solo än man är van att höra från det hållet, den fina *Shim-sha-wabble* och *Windy City Stomp* med Miff Mole och en av hans första plattor *Friars Point Shuffle* och *Darktown Strutters Ball* under namnet The Jungle Kings.

Teschemachers jazz är inte den avspända, den lyriska, den är hetsig, nervös, feberaktig. Den största kritiken som kan riktas mot den är just bristen på värme och innerlighet, dess största förtjänst är hettan, glöden, den enorma swingen och det är för de sistnämnda egenskaperna hans musik kan göra anspråk på att benämnas genial.